

Staten-Generaal Lokaal sociaal beleid

Verlag werkgroep 9: de stad, een plek voor iedereen

Op 6 februari 2020 organiseerde de stad in samenwerking met APSMO en de Universiteit Antwerpen de Staten-Generaal lokaal sociaal beleid. Meer dan 500 mensen in armoede, vrijwilligers, eerste- en tweedelijns werkers, onderzoekers en medewerkers van de stad namen hieraan deel. En dit leverde heel wat input op. In dit document geven we een samenvatting van de belangrijkste bevindingen en voorstellen uit alle werkgroepen.

Met dank aan alle deelnemers en onderzoekers die meewerkten in de voortrajecten en tijdens de werkgroepen de dag zelf.

Universiteit
Antwerpen

Antwerps Platform Sociale
MiddenveldOrganisaties

CSI
FLANDERS
Stimuleert innovatie
in het middenveld

SOCIAAL.NET
Achtergrond, verhalen en agende voor sociale professionals

Werkgroep 9: de stad, een plek voor iedereen

Hoe zorgen we dat de stad mentale en fysieke ruimte biedt aan elke inwoner? Met deze vraag ging de werkgroep 'de stad, een plek voor iedereen' aan de slag.

Iedere inwoner heeft nood aan **fysieke en mentale ruimte**. Fysieke ruimte gaat over het gebruik en de invulling van de publieke ruimte. Het gaat over speel-, hang-, groenruimte, over de aankleding en invulling van het straatbeeld, over ruimtelijke planning, over een eigen woning en een dak boven hoofd. Mentale ruimte gaat over jezelf kunnen/mogen zijn in de stad, over hoe publieke ruimte beleefd wordt door alle gebruikers, over een huis dat een thuis is. Ruimte is nooit louter fysiek of mentaal, het is altijd een mengeling van beiden. De inrichting/invulling van een 'plek' zit in de beleving ervan en in de acties en interacties die er plaatsvinden.

Samenleven is een hele uitdaging in de superdiverse context van de stad en het vergt 'verdraagzaamheid' van alle betrokkenen om het samenleven goed te laten verlopen. Meestal lukt dat ook goed. Maar de **ruimte in de stad is schaars**. Daarenboven heeft elke inwoner eigen noden, gebruiken, behoeften en belangen.

Dat maakt dat ruimte soms ook zorgt voor conflict: **over de schaarse ruimte moet onderhandeld worden**. Niet iedereen wordt daarin (evenveel) gehoord of kan zijn eigen belangen verdedigen. Onderzoek leert ons dat de sterkste groepen in de samenleving meer wegen op de inrichting en handhaving in de publieke ruimte.

Niet iedereen is/voelt zich welkom in de stad. Bepaalde groepen worden meer geconfronteerd met de negatieve, controlerende effecten van ruimtegebruik. De publieke ruimte is in dat geval een plek voor verdere maatschappelijke kwetsing. Wie té zichtbaar is, wordt vaak vergeten of gevisieerd. Maar ook wie onzichtbaar is, krijgt vaak geen stem in de invulling van ruimtegebruik.

Hoe zorgen we dat iedereen een plek heeft in de stad?

Er is een duidelijke **link tussen sociaal werk en ruimtelijke planning**. Beleidsmakers kunnen ervoor kiezen meer in te zetten op de verbinding tussen beiden. Meer samenwerking tussen ruimtelijke planners, inwoners/gebruikers en middenveldorganisaties. Dit brengt nieuwe dynamieken op gang die mensen en groepen in een kwetsbare positie ten goede komen. De stad kan bewust kiezen voor participatieve stadsontwikkeling, waarbij huidige maar ook potentiële en toekomstige gebruikers meer worden betrokken. Ook kan er gekozen worden voor projectontwikkelaars en architecten die rechtstreeks linken hebben met de stad/wijk en bereid zijn in dialoog te gaan met alle inwoners.

De ruimte in de stad is schaars en de noden zijn groot. Daarom zullen we creatief moeten omgaan met ruimtegebruik en **nieuwe vormen van ruimtegebruik** stimuleren, zoals tijdelijk of gedeeld ruimtegebruik, inzetten van leegstaande panden, gebruik van ongebruikte terreinen, creëren van groenruimte in de stad etc.

Het recht op een 'eigen plek' betekent ook een **betaalbare en gezonde woonst** voor iedere inwoner van de stad. Er is nood aan meer sociale huisvesting, het aanpakken van leegstand en het opzetten van innovatieve/alternatieve woonvormen die opgeschaald kunnen worden.

Sociale professionals, die in de wijken actief zijn, spelen hierin een belangrijke rol. Zij kennen de noden, behoeften en drijfveren van de meest kwetsbare groepen en kunnen deze mee vertalen of behartigen waar nodig. Al te vaak worden zij benaderd vanuit een probleemfocus en niet vanuit een krachtgerichte focus. **Bewoners zijn een deel van de oplossing**, niet een deel van het probleem. Daarom is het belangrijk dat zij mee betrokken worden.

Concrete vertellen uit de werkgroep 'de stad, een plek voor iedereen'

Betrek inwoners als het gaat over hun buurt. Zorg dat het **perspectief van alle inwoners** wordt gehoord, vanuit een krachtgerichte i.p.v. een probleemgerichte benadering.

Zet actief in op **verbindende actoren**, zoals sociaal werkers, opbouwwerkers en outreachers. Kies voor werkvormen zoals straathoekwerk om met de meest kwetsbare en onzichtbare mensen en groepen contact op te bouwen.

Zorg voor meer samenwerking tussen **ruimtelijke en sociale planning**. Projectontwikkelaars en architecten hebben een link met de stad/wijk en worden uitgedaagd om alle perspectieven mee te nemen in hun plannen.

Investeer in **betaalbare en gezonde huisvesting**. Pak leegstaand aan, investeer in sociale huisvesting, zet in op alternatieve woonvormen en wonen op maat.

Investeer in **ontmoetingsplekken** in de stad. Maak de **openbare ruimte** toegankelijk voor iedereen. Zorg voor een inrichting/infrastructuur van pleinen en straten die ontmoeting mogelijk maakt en stimuleert.

Welzijns- en veiligheidsdiensten kennen elkaars werking en werken samen met respect voor ieders rol en opdracht.

Werk samen met organisaties en onderzoekers om **kennis over aankomstwijken en wijken met hoge armoedecijfers** samen te brengen, zodat beleidsbeslissingen en -initiatieven mensen in kwetsbare buurten ten goede komen.

Ga voor een **duurzame en ecologische invulling van groenruimte**, bijvoorbeeld op vlak van beplanting en bebossing, gebruik van materialen.

Bied experimenteeruimte om op zoek te gaan naar **nieuwe vormen van (gedeeld en/of tijdelijk) ruimtegebruik**, zoals mobiele ontmoetingsplekken, gebruik van leegstaande panden en open groenruimte...

Investeer in **positieve elementen** die ontmoeting mogelijk maken en stimuleren, zoals pleintjes, banken, groenruimte, minder auto's in de stad... En doe dit in dialoog met alle betrokkenen.

Herverdeel de (stedelijke) middelen en ruimte in de stad, in functie van kwetsbare groepen.